

Tájházak, néprajzi gyűjtemények Békés megyében

Békési Tájház

Jómódú parasztgazda 1866-ban épült házát rendezték be tájháznak. Csapó Gergely tanyásgazda tulajdona. Karéjos homlokzata, négyszögoszlopos, darufás tornáca, övparkánya és dór lizéniái vannak az épületnek. A tájházban a parasztgazdaság összegyűjtött emlékeit, berendezési tárgyait, eszközeit tekinthetik meg. A porta, az épület és a lakásbelső a békésiek életmódját idézi föl az 1850 és az 1920 közötti évekből. A tisztaszoba festett bútorai és hímzett textíliái a magyar népművészet jeles termékei. A ház udvarán kapott helyet Kovács János helyi kocsigyártó mester műhelye is. Sisa Béla építőművész tervezte a műemléki rekonstrukciót. A XIX. században épült klasszicista gazdaházban alakították ki a hajdani békésiek életmódját felidéző Békési Tájházat, udvarán egy kocsigyártó műhellyel.

Cím: 5630 Békés, Durkó u. 8.

Nyitvatartás: május 1-től szeptember 30-ig kedden és pénteken: 9.00 - 13.00 óra szerdán, csütörtökön és szombaton: 12.00 - 17.00 óra Egyéb időpontokban előzetes bejelentkezés alapján (06/66/411-943, munkaidőben).

Diáktanya

A Békéscsaba Diáktanya Közalapítványnak otthont adó épület a városi önkormányzat tulajdona, védett műemlék jellegű ház, amely 1869-ben épült. A felvidékről idetelepült szlovák lakosság építészetének jellegzetességeit láthatjuk a homlokzaton. A náddal fedett ház mára ritkaságnak számít környékünkön. Az épület belső kialakítása, berendezése jól szolgálja az itt folyó tevékenységet. A házban található szöttek gyűjtemény, néprajzi értékű tárgyak sajátos hangulatot adnak, az otthonosság érzését kelti a betérőknek. Az iroda munkanapokon 10.00-17.00 óra között tart nyitva, hétvégén igénytől és rendezvénytől függően.

Cím: 5600 Békéscsaba, Kinizsi u. 20.

Elérhetőség:

5600 Békéscsaba, Kinizsi u. 20.

Telefon: +36 66 326-053

Meseház

1988-ban megvalósult Békéscsabán Schéner Mihály álma: a Meseház. A gyermekek kreativitásának otthona több szempontból is egyedülálló kulturális, művelődési kezdeményezés. A két, egymásba kapcsolódó parasztház több funkciót tölt be: kiállításoknak ad otthont és kézműves műhely. A udvaron lévő átalakított kukoricagóré alkalmas bábjátékok vagy kisebb gyermekelőadások megtartására is. A Schéner Mihály Munkácsy-díjas képzőművész által megformált szobrokkal, mézeskalács-figurákkal, rajzokkal benépesített ház a "műfajok ölelésének" szép példája. A Meseházban látható Schéner Mihály (Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas, akadémikus, Békéscsaba díszpolgára) képzőművész kiállítása - sajátos népi ihletésű mesevilág tárul a látogató elé. Itt kapott helyet Ványai János hajdani csabai fazekasmester műhelye eredeti berendezéssel, tárgyakkal, szerszámokkal, valamint Lenkefi Konrád által tervezett és kivitelezett, a Napsugár bábegyűttes bábjaiból válogatott kiállítás. Az állandó kiállítás 1982 óta áll nyitva az érdeklődő közönség előtt. Hétvégén a Meseház bejelentkezéssel látogatható.

Cím: 5600 Békéscsaba, Békési út 15-17.

Elérhetőség:

5600 Békéscsaba, Békési út 15-17.

Telefon: +36 66 326-370

Fax: +36 66 326-370

E-mail: mesehaz@mesehaz.hu

Szlovák Tájház

A Szlovák Tájházban látható tárgyi valóság egyaránt magában foglalja az anyaország és a környező magyarság népi kulturális értékeit.

A 17. század végén a törökellenes harcok miatt Békéscsaba elnéptelenedett. A törökök kiűzése után Békés megye a felső-ausztriai származású Harruckern család birtokába került. A család betelepítésekkel pótolta a hiányzó munkaerőt. Ezáltal a Felvidékről szlovák családok érkeztek. A tájház a módos parasztok tárgyain keresztül a XIX. századi életmódot mutatja be. Az alföldi háztípus helyi jellegzetességeit, mint például a podsztjenkát (előtornác), a tiszta szobát, a padkával szegélyezett kemencét, a szlovák festett bútorokat, sajátos tárgyaikat láthatjuk itt. A tájház a módos parasztok tárgyain keresztül a XIX. századi életmódot mutatja be. Az alföldi háztípus helyi jellegzetességeit például a podsztjenkát (előtornác), a tiszta szobát, a padkával szegélyezett kemencét, a szlovák festett bútorokat, sajátos tárgyaikat láthatjuk itt.

Cím: 5600 Békéscsaba, Garay utca 21.

Telefon: +36 66 327-038

Nyitvatartás: október 1-től március 31-ig: szerdától-vasárnapig: 10.00-12.00 és 14.00-16.00 óráig március 31-től szeptember 30-ig: keddtől-vasárnapig: 10.00-12.00 és 14.00-18.00 óráig

Tájház - Dévaványa

A már több mint 100 éves épület előzetes egyeztetés után megtekinthető. illetve szálláshelyként is igényelhető.

Cím: 5510 Dévaványa, Hunyadi u. 147.

Cím: 5510 Dévaványa, Hunyadi u. 147

Telefon: +36 20 547-9654

Nyitvatartás: Előzetes egyeztetés alapján

Német Közösségi Ház - Elek

Az eleki Német Közösségi Ház, más néven "Leimen" Ház az eleki svábok, a német nemzetiségű kisebbség közösségi életének színtere. Az eleki németek hagyományos bútorai, berendezési tárgyai, ruhái és emléktárgyai is megtalálhatóak az emlékházban. Előzetes bejelentkezéssel egész évben látogatható.

Cím: 5742 Elek, Kétegyházi út 2.,

Elérhetőség:

5742 Elek, Kétegyházi út 2.,

Telefon: +36 66 240-504

Cigány Tájház - Elek

A mostani tájháznak otthont adó épületet Lakatos Sándor (1910-86) még 1943-ban építette saját kezűleg. Jelenlegi berendezése több évtizedes gyűjtésből származik. A tájházban meg lehet tekinteni a következőket: a hálósobában pl. azokat a kegytárgyakat, melyek a cigányság vallásosságát hűen kifejezik. A konyhában érdekes megnézni a kenyérsütéssel kapcsolatos használati eszközöket, de itt láthatók azok a gyékényből készült tárgyak is, melyeket egykoron az eleki cigányok készítettek. A kamrában főképpen olyan használati eszközöket láthatnak az érdeklődők, amelyek szintén az egykori eleki cigányságra volt jellemző, pl. fúrók, különböző nádvgó eszközök. A cigány tájházat bárki felkeresheti, belépőt sem kell fizetni, csak előtte kell jelezni a szándékot akár személyesen is (Dankó utca 4.), mindenkit szeretettel fogadnak!

Cím: 5742 Elek, Dankó u. 6.

Román Emlékszoba - Elek

Gazdagon berendezett tájszobával várja a látogatókat és szolgálja a közösségi életet a román nemzetiségi tájház. A román nemzetiségek mindennapi életét, lakberendezési tárgyait és használati eszközeit mutatja be. Előzetes bejelentkezéssel egész évben látogatható.

Cím: 5742 Elek, József A. u. 10.

Telefon: +36 66 240-651

Tájház - Füzesgyarmat

A tájház bemutatja, hogy az 1900-as évek közepén milyen volt egy parasztiparos lakóháza. A tájházat a Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület hozta létre és üzemelteti.

Cím: 5525 Füzesgyarmat, Simonyi u. 1.

Telefon: +36 20 564-0292

Nyitvatartás: Bejelentkezés alapján. 05.01-09.30: 8.00-16.00

Endrődi Tájház és Helytörténeti Múzeum

Az endrődi városrész első muzeális kiállítóhelye, amely 1977 óta működik múzeumként. Az épülete 1862-ben épült amely egy un. „sorompós ház”. A tájház berendezése a XIX. Század végi endrődi paraszti életet és annak körülményeit mutatja be. Az épület négy helyiségből áll: a konyha, kis szoba (kisház), nagyszoba (nagyház) és a kamra.

A tájház további kiállításoknak is állandó helyet biztosít, melyek:

- A Csizmadiaműhely - kiállítás: bemutatja az endrődi lábbeli készítés történetét és a XX. Század első felének csizmadia műhelyét.
- Asztalosműhely – kiállítás: a műhely berendezése az 1960-as évekbeli falusi asztalos munkakörülményeit mutatja be.
- Lóvontatású mezőgazdasági eszközöket bemutató kiállítás:

A kiállítás során a látogatók a lóvontatású mezőgazdasági eszközöket ismerhetik meg (pl: eke, borona, vetőgép stb.)

- A Helytörténeti Gyűjtemény:

A Tájház szomszédságában található épületet még 2000-ben vásárolta meg a helyi önkormányzat és azóta, ebben található meg az egyre gyarapodó helytörténeti gyűjtemény, amely bepillantást nyújt Endrőd régmúltjába.

Cím: 5500 Gyomaendrőd, Sugár u. 20.

Nyitvatartás: Április 1-től augusztus 31.-ig: Hétfő: 09.00-16.30 Kedd: 09.00-16.30 Szerda: 09.00-16.30 Csütörtök: 09.00-16.30 Péntek: 09.00-16.30 Szombat: ZÁRVA! Vasárnap: ZÁRVA! Szeptember 1-től március 31.-ig: Hétfő: 09.00-14.00 Kedd: 09.00-14.00 Szerda: 09.00-14.00 Csütörtök: 09.00-14.00 Péntek: 09.00-14.00 Szombat: ZÁRVA! Vasárnap: ZÁRVA! Nyitvatartáson kívül eső időpontok esetében, előzetes telefonos egyeztetés alapján!

Gyomai Táj-és Alkotóház

A Gyomai Tájház és Alkotóház 2009. augusztus 20-án nyílt meg. A ház nemcsak múzeumi kiállítóhelyként működik, hanem kézműves tevékenységeknek és hagyományőrző programoknak is otthont ad. Gyomai Tájház – az egyetlen olyan gyomai parasztház, ami még mindig hiánytalanul magán hordozza a régi falusi építészet elemeit, stílusjegyeit. Az 1870-es években épült ház sárréti típusú parasztház jellegzetességei a "lopott tornác" és a kőlabas oszlopok.

Cím: 5500 Gyomaendrőd, Zrínyi Miklós utca 2.

Telefon: +36 70 635-3345

Nyitvatartás: Egész évben látogatható előzetes bejelentkezés alapján!

Román Tájház - Kétegyháza

A tájház 1984-ben nyílt meg a Békés megyei Kétegyházán, a Kossuth u. 68. szám alatt. Az épület a XIX. században épült, népi lakóházból alakították múzeummá. Rekonstruálták a nádtetős épület 1950-es években elbontott szabadkéményes tüzelőberendezését, valamint a gazdasági udvar építményeit. Megmaradtak viszont az 1920-as átépítés időszakából való hozzáépítések (nyári konyha, kamra, istálló), valamint a nyolc, hasáb alakú téглаoszloppal tagolt, félig zárt, téгла burkolatú, fakönyöklős hosszanti tornác. Az 1920-as évek román középparaszti lakáskultúráját reprezentáló berendezési tárgyak egy része eredetileg is a ház berendezéséhez tartozott, legnagyobb része helyi gyűjtés eredményeként került a tájházba. A hátsó szobában található sarokpad helybeli asztalosmester munkája, a festett kelengyés láda a Sebesi-gyűjteményből került a házba. A paraszti lakóháznak nem annyira a bútora, mint inkább annak belső elrendezése és díszítő elemei (festett falfelület, textíliák, fényképek, ikonok) kölcsönöznek a házbelsőnek román jelleget. A pitvar jellegzetes edényei között a kantakocsit, szénvonót, sütőlapátot és a kredencen látható cseréptányérokat említhetjük meg.

Cím: 5741 Kétegyháza, Kossuth u. 68.

Telefon: +36 66 380-276

Tájház - Köröstarcsa

A Tájház az önkormányzat tulajdonában és a Köröstarcsáért Barátok Egyesülete (KÖBE) kezelésében üzemel. A belső terek a tájegységre jellemző kialakításúak, a kiállított anyag paraszti kultúra tárgyi emlékeit mutatja be, amelyet helyi lakosság által adományozott.

Évente más-más időszaki kiállítás látható itt.

Cím: 5622 Köröstarcsa, Árpád tér 3.

Telefon: +36 30 555-9368

Nyitvatartás: előzetes bejelentkezés alapján április 1-től szeptember 31-ig

Tájház - Mezőkovácsháza

Egykoron a Táncsics u. 26. sz. alatti házban élt Jassik Lajos 1848 - as nemzetőr. A leszármazók halála után az ingatlan az állam tulajdonába került, melynek az állapota ezt követően gyorsan romlott. Mivel környezete alkalmas volt egy tájház kialakításához, ezért szükségessé vált annak külső és belső renoválása, udvarának rendbetétele, emellett kulturális programok, előadások megszervezésének alkalmas tér kialakítása és belső berendezéseinek bővítése. A Tájház a régi időket hűen tükröző enteriőrjéről a Balogh György Honismereti Egyesület tagjai gondoskodtak és az ő, illetve a lakosság adományaiból származó hagyatékokkal, tárgyakkal gazdagították az épületet.

A régi épület megmentésére szinte az utolsó pillanatban került sor, de sikerült. Újabb kincssel gazdagodott a város, ahol méltó helyre kerültek az eddig összegyűjtött tárgyak, megőrizve a település hagyományait és értékeit. Az ingyenesen látogatható Tájház továbbra is szívesen fogadja a lakosság felajánlásait, még személyesebbé téve az épületet a mezőkovácsháziak számára. A tájház előzetes egyeztetéssel megtekinthető. Érdeklődni a Mezőkovácsházi Városi Könyvtárban lehet.

Cím: 5800 Mezőkovácsháza, Táncsics u. 26.

Telefon: +36 68 381-576

Szlovák Tájház - Szarvas

A tájház épülete az oromzaton található évszám szerint 1885 - ben épült. A tulajdonos Gajdos család ebben az időben a jómódú szarvasiak közé tartozott, földjük és tanyájuk volt a Sirató nevű határrészen.

Az épület a múlt század végi gazdaházak tipikus példája. E házak, köztük a Gajdos ház is, vályogtéglából épültek, tetőszerkezetük a Körösön leúsztatott fából készült és általában náddal fedték őket.

Az ilyen házak szoba-konyha-szoba-belső kamra- elrendezéssel épültek, utcai homlokzatuk meglehetősen széles, mert nemcsak az első szoba, hanem a széles tornác is e homlokzat mögött rejtőzik.

A Gajdos ház udvarán külön épült istálló is állt, ide kötötték a lovakat mikor hét végére, de piaci napokon gyakran hét közben is bejöttek a tanyáról.

Az első és hátsó szoba a pitvarból nyílik, ezt egy bolthajtás választja el a konyha hátsó részétől. A konyha hátsó része felett magasodik a szabadkémény és itt állnak körben a fal mellett a padkák. A szarvasi gazdaházakban a belső kamra mindig a második szobából nyílik, a külső pedig a tornácról.

A házon építése óta sokat alakítottak. Az épületet az 1900 körüli állapotnak megfelelően állították vissza. A szabadkéményt, a konyhai padkákat, az első szobában a kemencét, már évtizedekkel ezelőtt lebontották, ezért ezeket rekonstruálni kellett. A szobákra visszakerültek az eredeti ablakok és a tornác is visszanyerte korábbi képét a faoszlopokkal és a téglaburkolattal.

Cím: 5540 Szarvas, Hoffman utca 1.

Telefon: +36 66 312-492, +36 66 214-689

Nyitvatartás: április 1 - október 31: kedd - vasárnap: 13 - 17 h hétfő: zárva november 1 - március 30: zárva Nyitvatartási időn kívül csoportok bejelentkezése a fenti telefonszámon.

Néprajzi Gyűjtemény

A városházával szemben álló egyemeletes épületben tekinthető meg az 1067 darabból álló szlovák néprajzi gyűjtemény, mely Koppány János evangélikus lelkész országos, sőt nemzetközi hírvű magángyűjteményéből alakult ki. A helyi szlovákság életéhez, mindennapjaihoz kapcsolódó tárgyak gazdag tárháza tekinthető meg. A népi bútorzat mellett, a különböző cseréptárgyak és eszközök (kolompgyűjtemény, falitékák, rokkák, fokosok, guzsalyok, tarisznyák), valamint festett kemencetévő, faragott mángorlófák, kerámiák, porcelán faliórák, citerák, s más eszközök, használati tárgyak találhatók. Előzetes bejelentkezés alapján bármely időpontban látogatható.

Cím: 5940 Tótkomlós, Hősök tere 2.

Telefon: +36 70 332-18-71, +36 20 238-76-15

Szlovák Néprajzi Ház - Tájház

A múlt században épült, műemléknek nyilvánított Szlovák Emlékház a nemzetiségi kultúra jegyeit ötvözi mind építészeti stílusában, mind pedig berendezési tárgyaiban. A jellegzetes előtornácos-oszlopos épület ad helyet a népi hagyományhoz fűződő lakberendezési tárgyaknak, valamint a Szokolay Sándor ffaragó- és festőművész hagyatékából berendezett emlékszobának. A település szülőtte által készített népi ffaragott bútorok, a híres festmények, valamint a magángyűjteményébe tartozó cserépedények közül a butéliák és a térszűrők gazdag tára várja az emlékházba látogatókat. Látogatás: egész évben nyitva van, előzetes bejelentkezés alapján bármely időpontban.

Cím: 5940 Tótkomlós, Szép u. 5.

Telefon: +36 70 332-18-71, +36 20 238-76-15

Tanyamúzeum

A tótkomósi tanyavilág emlékét őrzi a Tanyamúzeum, mely az Orosháza felé vezető úton, a 15-ös kilométerkőnél található. A pusztuló tanyát 1985-ben építették újjá, megőrzendő a tótkomlósi tanyavilág emlékét. A sokak által látogatott tanya szobából, konyhából, kamrából, istállóból és kocsiszínből tevődik össze, melléképületei pedig a disznóól, a kerek tyúkól, a galambdúc és a gémeskút. Megtekinthetők itt a sajátos kultúra jellegzetes darabjai a hasábkemence, a lóca, a koronás végű vetett ágy, a festett sarokpad -, valamint a korai konyhafelszerelés tárgyai, a kenyérsütés, a tejfeldolgozás eszközei, a tanyasi kisgazdaság más használati tárgyai. A tanya további jellegzetessége az, hogy előkertjében nő a város nevében és címerében szereplő növény, a komló. Előzetes bejelentkezés alapján bármely időpontban látogatható.

Cím: 5940 Tótkomlós, Orosházi út, 15-ös kilométerkő

Telefon: +36 30 927-3810

Mesterségek Háza és Tájház

A vésztői Mesterségek Háza és Tájház a Sinka István Művelődési Központ intézményegysége. A főutcán helyezkedik el, így minden irányból könnyen megközelíthető. A ház a XIX. század második felében gazdaháznak épült, melyet a városi önkormányzat 2006-ban vásárolt meg, és a következő évben, egy Leader pályázat keretében került felújításra. A Tájháznak több funkciója van: az összegyűjtött helyi néprajzi- és helytörténeti anyagnak biztosít helyet, kézműves és helytörténeti foglalkozásokat szervez, valamint helyt ad a civil egyesületek rendezvényeinek. A tágas udvaron egy (kemencével és asztali tűzhellyel beépített) fedett kerti pihenő és egy (50 fő befogadására alkalmas) Pajta található, mely alkalmas kisebb rendezvények lebonyolítására. A főépülettel párhuzamosan, a településen jellemző gyümölcsfák és szőlőtőkék kerültek beültetésre. 2010-től a Tájház éves munkaterv alapján működik, és olyan programokat kínál, (hagyományőrző programok, kézműves tevékenységek) amely felkelti a lakosság különböző rétegeinek (óvodák, iskolák, civil szervezetek, nyugdíjas egyesületek, magánszemélyek) érdeklődését.

Cím: 5530 Vésztő, Kossuth u. 14.

Telefon: +36 66 477-037

Nyitvatartás: Hétköznap 8.00-12.00